

HASZNÁLATI UTASÍTÁS A KÖNYVHÖZ

Légy szíves, furd át ezt a hét egyszerű lépést, hogy a legtöbbet tudd kihozni a könyvből.

LÉPÉS
1

Legalább háromszor nézd meg *A nagy Lebowskit*. Ha valami okból kifolyólag ez még nem történt meg, tegyél ide könyvjelzőt, és gyorsan pótolod be, mielőtt továbbmennél a 2. lépésre. Itt várunk. Helyes. Most, hogy sikerült *eredményesen teljesíteni ezt a szerény feladatot*, mehetsz tovább.

LÉPÉS
2

Van munkája, uram? Ha ezt a melóhelyen olvasod kávé- vagy ebédszünetben, hagyd abba. Azonnal hagyd ott a munkát. Nem is akarunk tudni róla. Mondd, hogy... ööö... fontos „megbeszélésed” van, amelyre a nap hátralevő része rámehet. Bármit is mondasz, fogalmazz homályosan.

LÉPÉS
3

Helyes. Az a belgyógyászati dolog kicsit erős volt; mindegy, úgy néz ki, beveték. Most pedig vegyél magadhoz néhány alapvető hozzávalót. Hazafelé ugorj be valahova, és szerezd be a következő dolgokat:

- 1 azaz egy üveg (750 ml) Kahlúa kávélikőr
- 1 azaz egy üveg (750 ml) vodka
- 1 doboz kávétejszín (vagy vészhelyzet esetén kávékrémpor)

LÉPÉS
4

Alakul a dolog. Ha hazaérsz, öltözz át a rendelkezésre álló legkényelmesebb cuccokba. Az se baj, ha nem mind a tiéd. Például meglepő, milyen kényelmes tud lenni a barátnőd vagy a barátod fürdőköpenye. Felejtse el a fűzős cipőt. Semmi cipzár, semmi gomb; minden legyen bebújós, vagy gumis derekú.

LÉPÉS
5

Tegyél be valami nyugtató zenét, kezdetnek, mondjuk, a bálnák énekét, de a célnak megfelel a kedvenc bowlingbajnokságod hangfelvétele is. Mindegy, csak ne a kurva Eaglest, öreg!

LÉPÉS
6

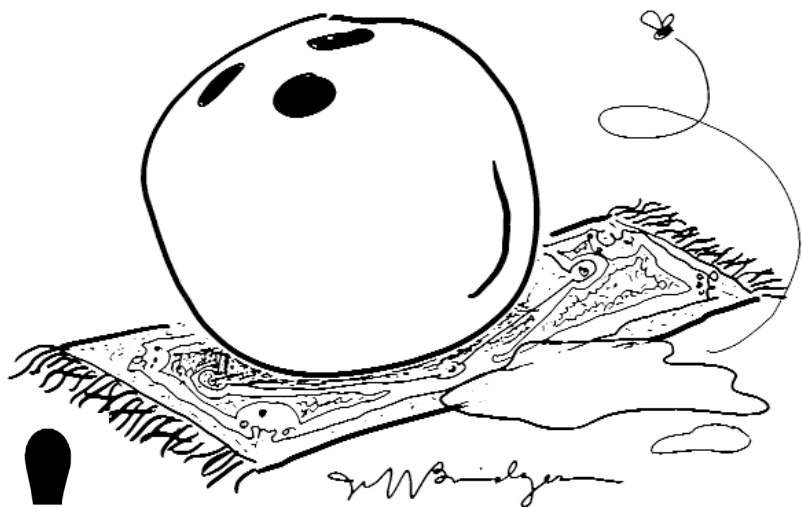
Keverj magadnak egy fehéroroszt (a receptet lásd a 17. oldalon), és sodorj egy vicces cigi – már ha csíped az ilyesmit.

LÉPÉS
7

Feküdj be a fürdőkádba, nyomd tele habfürdővel, gyűjts meg pár gyertyát – és már kezdheted is. Jó szórakozást!

ELŐSZÓ

KIMONDANI A KIMONDHATATLANT

Sokszor kérdezik, meglep-e, hogy *A nagy Lebowski* körül ennyi a felhajtás az utóbbi évek során. A legtöbbször azt várják, hogy igent mondjak, csak hogy a válasszom: nem. Ami viszont meglep, az az, hogy a film a bemutató utáni időszakban nem teljesített olyan jól, ahogy tippeltem. Pedig állati vicces, ráadásul a Coen tesók épp akkor nyerték meg az Oscart a *Fargóért* – gondoltam, a népek imádni fogják. Őszintén szólva komolyan csalódnom kellett. De most... szóval... örülök, hogy sokan csíplik... hogy a film eljutott a megfelelő közönséghez.

A keményvonalas rajongók néha azt kérdezik: „Mi van ebben a filmben? Mítől kajálják ennyire?” Hát, ez trükkös kérdés. Általában a forgatókönyvre szoktam hivatkozni – arra a részre, ahol az Idegen beszél a film végén. Ahogyan megfogalmazza, miért tetszik neki a sztori, azzal nagyjából össze is foglalható, hogy a legtöbben miért szeretik:

AZ IDEGEN

„Nem tudom, mit gondolnak, de én örülök neki. Jó tudni, hogy itt van valahol a Töki; így könnyebb nekünk, bűnösöknek. Egyszerűbb. Remélem, végül bejut a döntőbe. Hát, a végére értünk. Minden összeállt. Egész jól alakultak a Töki és Walter dolgai. És pazar kis történet volt, nemde bár? Nincs klasszabb, mint egy jót nevetni. Illetve részben. Annak nem örültem, hogy Donny elment. De aztán tudomást szereztem róla, hogy egy kis Lebowski már úton van. Azt hiszem, az egész nyomorult emberi komédia így örökíti tovább magát. Tovább, nemzedékeken át, szekereken nyugatra a homokon át, míg egy napon... No lám, már megint elkalandoztam. Hát, remélem, jól érezték magukat.”

Az benne a legjobb, hogy valahogy megmondja a tutit anélkül, hogy igazán bármit is mondana. Talán ez az egyik oka annak, hogy az emberek ennyire bírják a filmet, és képesek számtalanszor újranézni. Olyan, mint egy kaleidoszkóp – az ember mindig valami újat lát benne.

Aztán van itt még egy szempont. Pár éve talákoztam egy Bernie Glassman nevű fickóval. Bernie alapította a Zen Peacemakers nevű, spirituális ihletésű békeszervezetet, azon belül több helyi szervezetet az Egyesült Államokban. A zen általa alapított irányzatát mesügne zennek nevezi. Bernie zsidó srác, nagyon csípek, állati jó arc.

Szóval szóba elegyedtünk, és közölte: „Tudod, a Tököt sokan tartják zenmesternek.” Mire én: „Miről beszélsz? Hogy jön ide a zen?” Azt mondta, sokan keresték meg azzal, hogy beszéljen nekik a Töki zenbölcességéről. Én erről még életemben nem hallottam.

Sosem gondoltam a Coen tesókra, mint zenhívőkre. Ők maguk sem beszéltek soha ilyesmiről. Azt hiszem, a *zen* szó egyszer sem hangzott el... se a buddhizmus... se – ha már itt tartunk – a judaizmus. A Tököt nem tartom valami marha emelkedett, spirituális csávónak, vagy ilyesmi, de valahol értem, miről beszélnek ezek az emberek. A filmben valóban sok mindent bele lehet látni. Belefér.

Sokszor sétálok a környéken naplementekor, és ilyenkor mindenféle dolgokat hallgatok. Múltkor például Alan Watts zen buddhista gondolkodó egyik előadását hallgattam, és eszembe jutott a Bernie-vel folytatott beszélgetés, illetve hogy mi köze a zennek a *Lebowsky*hoz. Watts felidézi azt a gondolatot, amely szerint „a költői mesterség lényege: kimondani a kimondhatatlant.” Úgy gondolom, ez más művészeti ágakra, így a filmművészetre is igaz. Aztán Watts azt fejtegeti: „Minden költő, minden művész az alkotómunka végeztével úgy érzi, valami nagyon lényeges dolog kimaradt. Ezért aztán a zen mindig is úgy fogalmazta meg magát, hogy ő csupán a holdra mutató ujj.” *A nagy Lebowski* is egy kicsit ilyen.

E könyv szerzői azt mondják, a Coen fivérek hallani sem akartak róluk, és ez nem hagy nyugodni. Mint valószínűleg a könyv minden olvasója, úgy én is kíváncsi lennék, mit gondolnak, ugyanakkor az is állatira tetszik, hogy nem mondanak semmi konkrétumot. Legyenek hát ők maguk a *holdra mutató ujjak*.

Én úgy látom, a Töki valóban tanúsít egyfajta bölcsességet, amelyet én „a Köröm Bölcsességének” szoktam nevezni; ez az a bölcsesség, amelynek köszönhetően a körmünk és a hajunk nő, a szívünk ver és a beleink mozognak. Ezek a folyamatok nap mint nap végbe-mennek, csak épp nem feltétlenül tudjuk, *hogyan* – *hogyan* tudjuk, hogyan kell csinálni, mégis kiválóan csináljuk. Számomra ez nagyon tökis dolog. Nem mintha a Töki valami okostojás lenne. Nem tudja ő a tutit, vagy ilyesmi, csak jól érzi magát a bőrében, és – mint az Idegen is mondja – végül egész jól alakulnak a dolgai. Azt hiszem, ebben a hitben mi is megnyugodhatunk, hiszen – ki tudja? – lehet, hogy a végén a mi dolgaink is egész jól alakulnak majd.

Nemrég valaki azt kérdezte: „Mit szólnál, ha a pályád végén kiderülne, hogy a Töki volt a legismertebb alakításod?” „Öregem, azt kurvára bírnám!” – feleltem. Igen, *a Töki kibírja*.

Maradok tisztelettel:
Jeff Bridges

BEVEZETÉS

EGY CSOMÓ EZ, EGY CSOMÓ AZ, MEG MINDENFÉLE BAROMSÁG

Néhány évvel ezelőtt, egy átlagos júniusi hétfőn kibéreltünk egy standot; pólókat árultunk egy tetkő-fesztiválon. A fesztivál a legrosszabb fajta volt: lassú, de ahhoz nem elég lassú, hogy érdemes legyen összepakolni és hazamenni. Egy Holiday Inn szálló konferenciatermében tartották, a szórakoztatásról pedig két meztelen főszer volt hivatott gondoskodni, akik a seggpiercingjüknél* fogva lógtak egy furcsa szerkezetről a hevenyészett színpadon, és történetesen épp a mi standunk állt a legközelebb a színpadhoz – szóval voltunk már jobban is.

Időtöltésképpen a szokásos játékhöz folyamodtunk: idézgettünk *A nagy Lebowski*-ből. Jó sokat gyakoroltunk már: akár a felszerelést bontottuk le néhai együttesünk** koncertje után, vagy szokás szerint árultunk valamelyik zenei fesztiválon, mindig megtaláltuk a mód-

* Ne fáradj: ha a gugli képkeresőjében rákeresel a „seggpiercingre”, az semmi ahhoz a szenvedéshez képest, amit nekünk a helyszínen ki kellett állnunk.

** The Blue Goat War; ez volt a neve a sci-fi nerd-rock együttesünknek. Néha akár négy-öt fős tömeget is sikerült becsalogatnunk egy-egy kávéházba vagy egy templom alagsori helyiségébe.

ját, hogy a beszélgetésbe beszúrjuk a film egy-egy aranyköpését. Egyikünk azt kiáltotta: „Kell egy lábujj?”, és valaki rögtön rávágta: „Én szerzek. Hidd el, megvan a módja. Jobb, ha nem tudod, mi az.” Aki elkezdte, annak néha sikerült akkora önmérsékletet tanúsítania, hogy

a folytatást hagyta, így a szerencsés nyertes – aki kapja, marja alapon – befejezhetette azzal, hogy: „Ma délutánra szerzek neked egy lábujjat. Körömlakkal.” Minél többször néztük meg a filmet, annál többször kaptuk magunkat azon, hogy idézgetünk belőle. *Természetes, pikáns élvezetként* éltük meg.

Aznap a tetkőfesztiválon már egy ideje idézgettük az aranyköpéseket, amikor is – szombat lévén – egyikünk megszólalt: „A sabbát, Donny, a szombat; a zsidók pihenőnapja.”

És akkor a semmiből egyszer csak megszólalt valaki: „Akkor nem dolgozunk. Nem ülök autóbá, nem is utazhatom autóbán, nem foglalkozom pénzzel, még a sütőt se kapcsolom be,

és NEM GURÍTOK!” Teljesen összezavarodtunk. Csak nem kihívta valaki a Sobchak-féle őrző-védő kft.-t, hogy ellássa a baját a seggpiercegéseknek?* Végül kiderült, hogy a hang a szomszéd standon árusító srácé volt.

Odafordultunk, és valamelyikünk kimondta a nyilvánvaló folytatást: „Tartom a sabbátot.”

Mire a srác diadalmasan a levegőbe boksztolt, bólintott, és hozzátette: „Szigorúan betartom.”

Mínta valamely, addig ismeretlen beavatási szertartáson estünk volna át; úgy éreztük, azonnal szoros kapocs teremtődött közöttünk. Nekiálltunk idézgetni és a filmmel kapcsolatos érdekességeket megdumálni. Később az arra járók közül is csatlakoztak néhányan, míg nemsokára kisebb csoportosulás alakult ki a két stand környékén; mindenki idézgetett a filmből és jókat röhögött. Ez volt az első alkalom, hogy spontán Lebowski-őrület alakult ki – hogy először éreztünk rá arra: nem vagyunk egyedül.

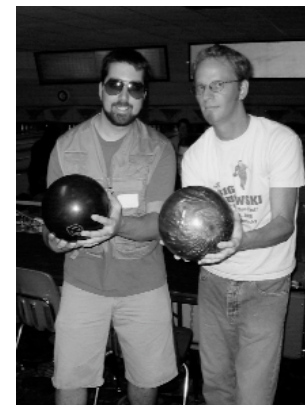
Vasárnap délután a stand cuccait pakoltuk össze éppen, amikor a seggpiercegéseket végleg leakasztották a kampórról. E látvány kapcsán merült fel bennünk: ha ezeknek az arcoknak lehet saját tetkőfesztiváljuk, akkor nincs az az isten – nincs az az isten, basszus! –, hogy nekünk ne lehetne saját lebowskis fesztiválunk. Az ihlet elsöprő ereje körülbelül tíz másodpercig tartott. Amikor újra levegőhöz jutottunk, sikerült fejben összeraknunk a Lebowski Fesztivál alapvető hozzávalóit.

Az elképzelés egyszerű: összecsdíteni egy csomó Lebowski-rajongót egy bowlingpályán, természetesen bowlingozni, fehérorszt inni, beöltözni kedvenc szereplőjük jelmezébe, együtt megnézni a filmet – ünnepelni mindent, ami a világon *A nagy Lebowski*hoz kötődik.

Ha tényleg akarsz, valóra válik

Az ötlet egy dolog. Csakhogy a megvalósításra időt és energiát kell fordítani. Honnan tudjuk, hogy egyáltalán eljön-e valaki? Ezért aztán – amint az jó amerikaihoz illik – rögtönzött közvélemény-kutatást tartottunk. Amikor a haverok mondták, hogy mehet a dolog, kiderítettük, hol van a legolcsóbb bowlingpálya Louisville-ben, és felkutattuk a régiségboltokat régi bowlingbajnokságok kupái után, hogy legyen mit nyereménynek osztogatni.

A baptista szabadegyház tulajdonában levő – sztriptízklubok, piaboltok és lakókocsis szegénynegyedek közt megbúvó – Fellowship Lanes bowlingpálya e romlott környéken maga volt az erény fátylavívője. Itt rendeztük meg 2002. október 12-én az Első Nagy Le-

* Nem.

bowski (Meg Minden) Fesztivált. A helyszín jellegzetessége az volt, hogy mindjárt a bejáratnál hatalmas táblák hirdették: „KÁROMKODNI TILOS”, illetve „TILOS AZ ALKOHOLFOGYASZTÁS”, ezek alatt pedig újabb tábla: „KÉRJÜK, OLVASSÁK EL A KIÍRÁSOKAT!”

Mint hogy a káromkodás szervesen hozzátartozik a film nyelvezetéhez (az angol eredetiben a *fuck* szó és annak különböző alakjai 281 alkalommal hangzanak el), a lazulás pedig központi téma a történetben, sajátosabb helyszínt nem is választhattunk volna a fesztiválnak, ám a résztvevők – az igaz tökiség szellemében – nagyrészt figyelmen kívül

hagyták a kiírásokat, és csak azért is jól szórakoztak. A párbeszéd sűrű idézgetése, a békés bowlingozás, valamint a jelmezverseny és a „ki tud többet a filmről?” jellegű műveltségi vetélkedő révén végül hasonló közösségi érzés kerített hatalmába minket, mint a tetkőfesztiválon. Bár úgy tippeltük, körülbelül harminc barátunk jön majd el, végül közel százötvenen gyűltünk össze – néhányan egészen a messzi Tucsonból (Arizona államból) vagy Buffalóból (New York államból) verekedték át magukat az Államokon Kentuckyig.

Az első fesztivál sikerén felbuzdulva 2002 decemberében útjára bocsátottuk a neten a LebowskiFest.com site-ot. Mint hogy az elképzelt Lebowski-rajongók végre rádöbentek: nincsenek egyedül, a site-nak gyorsan terjedt a híre. Ezek a rajongók – akik egyébként spontán kezdték el használni magukra a *Lebowski gyerek* nevet* – megismerhették

* *Achiever*: sikeres, eredményes ember, amely a milliomos Lebowski értékrendszerében központi szerepet játszó sikeresség, eredményesség koncepciójából ered, illetve a hátrányos helyzetű gyerekeket támogató Lebowski Alapítvány nevéből: *Little Lebowski Urban Achievers* (kb. Lebowski alapítvány a sikeres városi fiatalokért).

a világ túlsó végén élő társaikat, a fórumon megvillanhatták kedvenc idézeteiket, órákat töltöttek a chaten, és pólókon meg lökhárító-matricákon keresztül terjesztették az igét.

2006 őszén immár ötödik alkalommal rendeztük meg a Lebowski Fesztivált, és a jelenség tovább terjed; a fesztiválnak ma már... khm... nemzetközi szervezőirodája van Louisville-ben, ahol a faliórák öt időzónát mutatnak, és természetesen van egy szőnyegünk is, amely egész jól összefogja a szobát.

És mindegyikre büszkéek vagyunk

Az évek során döbbenet állapítottuk meg, milyen sokan szeretik a Tököt és a haverjait, a róluk szóló filmet és azokat a zseniális arcokat, akiknek a fejből ez az egész kipattant. Higgyétek el, kevés dolog ér fel azzal az élménnyel, amikor az ember önfeledten guríthat a többi Lebowski gyerekkel. A film szeretete összehozza az embereket kortól, bőrszíntől, vallási hovatartozástól vagy társadalmi rangtól függetlenül.

A *Lebowski gyerek* kifejezés használata nem valami régre vezethető vissza. A terminus természetesen a Lebowski Alapítvány ötletéből származik, amely – mint tudjuk – rethéséges,

ám hátrányos helyzetű gyerekeket támogat (tudjátok: *és mindegyikre büszkéek vagyunk*). Az elnevezés eleinte kötetlen beszélgetésekben fordult elő a LebowskiFest.com fórumán, ám azóta ez lett a Lebowski-rajongók félhivatalos elnevezése világszerte. A *Playboy* amerikai kiadása a 2004. novemberi szám életmódrovatában hivatalosan is felvette a legújabb szleng kifejezések közé – akár csak a hasonlóan figyelemre méltó *rúdallergia* (ritka, de orvosiilag dokumentált bőrirritációs tünetegyüttes;

jellemzően sztriptíztáncosoknál jelentkezik a táncnál használt fémrúd anyagától), valamint az *Atkins-szag* (az Atkins-diétában előírt szénhidrátszegény étrend miatt kialakuló kellemetlen lehelet) kifejezéseket.

Jó amerikaiként megint csak úgy határoztunk, pólókat gyártatunk a rajongóknak, és jól tettük: a pólókra a világ minden részéről érkeztek igénylések. Onnantól fogva rengeteg fényképet kaptunk, amelyeken a rajongók lebowskis pólóban pózolnak különféle turisztalátványosságok és érdekes objektumok előtt, olyan távoli helyeken, mint a római Colosseum, egy iraki légi támaszpont (*nézd a jelenlegi helyzetet azzal az iraki tevébaszóval*), egy indiai palota, valamint Toledo külvárosa. A teljes fotógyűjtemény a LebowskiFest.com oldalon tekinthető meg.

Így járnak az adósok, Lebowski

Szóval mire föl ez a nagy felhajtás? Mi lehet az *A nagy Lebowski*-ban, ami oly sokak érdeklődését felkeltette – amivel oly sok rajongót szerzett magának?

Hát, drága tökijeim az Úrban, fogalmunk sincs.

Pedig kerestük a választ: interjúkat készítettünk a színészekkel, néhány arccal, akikről a szereplőket mintázták, és még jó pár rajongóval.

Csak azt reméljük, hogy legalább olyan jól szórakoztok majd, amikor a könyvet olvasátok, mint mi, amikor összeraktuk.

